

**3 འབྲུག་གི་རྒྱལ་སྤྱི་པ་ཐིམ་ཕུག་ལུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་ནང་པའི་སྤྲན་ཁང་གི་སྤྲན་བཙུག་ཞབས་ཏྲུག་ལུ་ནད་པ་ཚུ་གིས་
བསམ་པ་ཚློགས་མ་ཚློགས་དང་ལཱ་རངས་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ།**

དྲུང་འཆོ་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན།1 ཉེན་ཀྱང་ 2 མཚན་ལྷ་ཡུལ།2 དེའི་ཕེ་སར་ 3 རྒྱ་བ།3

1. རྒྱལ་ཡོངས་ནང་པའི་གསོ་རིག་སྤྱེལ་ཁང་ འབྲུག་ཐིམ་ཕུག། 2. རྒྱ་ལམ་ལས་ཁུངས་ སོག་པོ་གསོ་བའི་ཚན་རིག་གཙུག་
ལག་སློབ་སྡེ། 3. རྒྱ་ཡམས་ལས་ཁུངས། སོག་པོ་གསོ་བའི་ཚན་རིག་གཙུག་ལག་སློབ་སྡེ།

བརྒྱུད་རྒྱུ།

ཐིམ་ཕུག་ཀྱི་མང་སྤྱང་ས་ནང་པའི་སྤྲན་ཁང་ནང་ལུ་ཡོད་པའི་དེ་ལྟོ་འི་གནས་སྤངས་ཀྱི་སྤྲན་བཙུག་ཞབས་ཏྲུག་འདི་ལུ་བསམ་པ་ཚློགས་
ས་མ་ཚློགས་ལཱ་རངས་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་འདི་ཡང་ སྤྱི་ལོ་2013ལྷམ་2པའི་ནང་ སྤྲན་ཁང་འདི་ནང་ལུ་འོང་མི་ནད་པ་101ལུ་ངོས་
ལན་འབད་ཡོད་པ་ཨིན། འདི་ནང་ལུ་བཅའ་མར་གཏྲགས་མི་ཚུ་ཡང་སྤྱི་ལོ་14ཡན་ཆད་འབད་མི་ ངོས་ལན་ནང་བཅའ་མར་
གཏྲགས་ནི་གི་རེ་འདོད་ཡོད་མི་ཚུ་ཨིན། ངོས་ལན་འདི་ནང་ལས་སྤོབ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དང་འཕྲིལ་མ་ད་ རྒྱུ་པ་བརྒྱ་ཆ་
14.4%བསམ་པ་ཚློགས་མི་དང་། བརྒྱ་ཆ་2.6%ངོས་མེད། བརྒྱ་ཆ་2.2%བསམ་པ་མ་ཚློགས་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཨིན། འདི་ཚུ་གི་
གཞི་རྒྱུ་ཡང་ནང་སྤྲན་ཞབས་ཏྲུག་གི་སྤྱུས་ཚད། ཞབས་ཏྲུག་སྤྱོད་མི་གི་འཛུལ་ཐངས། མཐུན་ཆུན་གྱི་གནས་ཚད་ལ་སོགས་
པའི་ཐོག་ལས་ལེན་ཡོད། འདི་ནང་ལུ་ངོས་ལེན་འབད་མི་ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་36.6%ཤེས་ཡོན་མེད་མི་སོ་ནམ་པ་ཚུ་དང་། ཤེས་ཡོན་
ཡོད་མི་བརྒྱ་ཆ་34.2%། མཐོ་རིམ་གྱི་ཤེས་ཚད་ཡོད་མི་བརྒྱ་ཆ་1%། འདི་ཚུ་ཡང་བརྒྱ་ཆ་64.4%སྤྲན་གཞན་གྱིས་མ་དག་
པར་གདམ་ཁ་གི་དོན་ལུ་འོང་མི་ཚུ་ཨིན་པས་ཟེར་བྱ་ནི།

མཐུག་ར་ དེ་སྤྱོད་ནད་པ་གི་བསམ་པ་ཚློགས་མི་འདི་ཡང་ སྤྲན་ཁང་ནང་ལུ་འབད་མི་ཚུ་གི་ཕྱོགས་གྲུབ་དང་། སྤྲན་ཁང་ནང་
བསྐྱུག་ནི་གི་དུས་ཡུལ། རྒྱ་སྤྲན་ཞབས་ཏྲུག་གི་དོན་ལུ་ སྤྲན་ཁང་གཞན་གདམ་ཁ་མེད་མི་ཚུ་ལས་བརྒྱུ་ཨིན་པའི་གསལ་སྟོན་
འབད་ཡོད་པ་དང་། ད་རུང་ལས་པར་ སྤྲན་ཁང་འདི་ནང་ལུ་ནང་སྤྱོད་ནད་པའི་ཞབས་ཏྲུག་ སྤྲན་ཁང་ནང་འཁོད་ལུ་གནས་
ཚུལ་བད་དོན་ ལྷག་པར་དུ་ཡང་ངོས་ལེན་འབད་མི་བརྒྱ་ཆ་30%ལྷག་པ་ཅིག་གིས་མཐུན་ཆུན་ཚུ་དེ་ལྟོ་ལས་མངམ་སྤྱོད་གཞི་བཙུག་
འབད་ཚུགས་པ་ཅིན་ ཁོང་ག་ར་བསམ་པ་ཚློགས་ནི་དང་ སྤྲན་ཁང་འདི་ཡང་རྒྱལ་སྤྱི་པའི་གནས་ཚད་དང་ལྡན་པའི་སྤྲན་ཁང་གཅིག་
ལུ་འགྱུར་ནི་ཨིན་པའི་བསམ་འཆར་ཚུ་སྤོབ་ཅི་ཟེར་བྱ་ནི་ཨིན།

ཞིབ་འཆོལ་གྱི་དོན་ལྟོ།

རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་འགྱུར་ཆར་མི་དང་ འགྱུར་བའི་བསྐྱེད་ཡོད་མི་ཚུ་ག་ར་ནང་གསོ་བའི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་སྤྱུས་ཚད་གོང་འཕེལ་གྱི་
དོན་ལུ་ གསོ་བའི་འཕྲོད་བསྟེན་སྤྱོད་མི་ཚུ་ལས་ ཞབས་ཏྲུག་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཉམས་མཐོང་ཚུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་འདི་གནད་དོན་
གཙོ་བོ་གཅིག་སྤྱོད་པ་ཨིན། དེ་མ་ཆད་ནད་པ་ཚུ་ལས་ ཞབས་ཏྲུག་འདི་ལུ་ལཱ་རངས་ཚུ་ག་དེ་སྤྱོད་པ་ཨིན་ན་ཞིབ་འཆོལ་
འབད་ནི་འདི་ཡང་ གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་གི་སྤྱུས་ཚད་བརྟག་ཞིབ་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ངོམ་གཅིག་ཨིན། ཉེ་མ་གི་དུས་ལུ་ཨིན་པ་
ཅིན་གསོ་བའི་འཕྲོད་བསྟེན་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་དང་གཞི་རྒྱུ་མཐུན་ཆུན་ཚུ་ལུ་གཙོ་བོ་བརྟན་དོ་ཡོད་པ་

ཡིན་ཅུང་ འདི་གིས་གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲིག་གི་གནས་ཚད་དང་དར་ཁབ་གོང་འཕེལ་འགྱུར་ཞི་ལུ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་
སྤུས་ཚད་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ངོམ་གཅིག་མེད་མ་ལས་ འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་གཉི་ལུ་ཡང་ནད་པ་ལུ་བསམ་པ་
རྫོགས་མ་རྫོགས་ ངལ་རངས་ལུ་ཞིབ་འཇོལ་འབད་མི་འདི་ གསོ་བའི་འཕྲོད་བསྟེན་གནས་ཚད་དང་ཕན་པའི་ཐོག་སྤུས་ཚད་ཚུ་
གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་གི་ཐབས་ལམ་ཚུ་ལས་ ཐབས་ལམ་བཟང་ཤོས་གཅིག་སྟེ་བརྩམ་ཡིན། ནད་པ་ཚུ་དང་འབྲེལ་བ་འཐབ་
ཐོག་ལས་གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲིག་གི་སྤུས་ཚད་ མཐུན་ཉེན་ ཉེན་སྲུང་ ཅུས་ཟིམ་གྱི་འགྱུར་བ་དང་འཁྲིལ་བའི་ནད་པའི་ཞབས་
ཏྲིག་ཚུ་ལུ་ངལ་རངས་དང་མཐོང་སྣང་ཚུ་ག་དེ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ཏ་གོ་བ་ཅིན་ བདག་སྐྱོང་འཛིན་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་
བའི་དམིགས་དོན་གྱི་འཆར་གཞི་བཟུམ་པའི་སྐབས་ཅུས་ཚད་དང་མ་དདུལ་ཚུ་འཕྲོ་བསྐྱུག་མེད་པར་ ཅུས་ལུན་སྤྱང་ཁྱུ་ཅིག་ནང་
དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་གྲུབ་འབྲས་འབྱུང་ནི་དང་ ཞབས་ཏྲིག་སྒྲོན་མི་ཚུ་གིས་ཡང་ གནས་སྤངས་དང་འཁྲིལ་བའི་ཅུས་ཚད་ཁར་
ཞབས་ཏྲིག་ཚུ་སྒྲོན་མི་ཚུ་གི་སྒོ་འདོད་དང་འཁྲིལ་སྒྲོན་ཚུ་གསུམ་ནི་ཡིན་མ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞི་རྩ་ངོམ་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་
སྐྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ལྷ་བ་འགྲུབ་ནི་དང་ ལྷག་པར་དུ་ཡང་ནད་པའི་ཞབས་ཏྲིག་གི་དོན་ལུ་གསོ་བའི་སྤུས་ཚད་ཡར་རྒྱས་
གཏང་ནི་ལུ་ཕན་ཐོགས་འབྱུང་ནི་ཡིན།

ནད་སྲུན་གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲིག་ལུ་ནད་པ་གི་ངལ་རངས་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ འདི་ནད་ལུ་གནད་དོན་ཚུ་ཡང་ནད་སྲུན་
གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲིག་གི་ཟིམ་ལུགས་དང་ མི་ངོམ་རང་རང་སོ་སོ་གི་སྒོ་འདོད་ལྟར་ཐོབ་ཆོག་ཆོག་ཡོད་མེད། སྲུན་ཁང་གི་ས་
གནས། གཙང་སྤྱོད་འཕྲོད་བསྟེན། དེ་མ་ཚད་ནད་གཞི་བརྟག་ཞིབ་འབད་མ་དག་གི་ཅུས་ཚད། ཞབས་ཏྲིག་གི་མཐུན་ཉེན།
ལྷག་པར་དུ་ཡང་ཞབས་ཏྲིག་སྒྲོན་མི་ཚུ་གིས་བྱ་སྤྱོད། ནད་པ་ལུ་གྲུས་ཞབས་དང་ངོས་ལེན། དེ་ལས་ནད་གཞི་གི་སྐྱོར་ལས་གོ་
བན་དང་བསྐྱབ་བྱ་ཚུ་ཞབས་ཏྲིག་སྤུས་ཚད་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ངོམ་གཅིག་ཡིན་མ་ལས་ གནད་དོན་འདི་ཚུ་ཚུད་དེ་ཡོད་པ་ཡིན། རྒྱལ་
ཁབ་མང་ཆེ་བའི་ནད་ལུ་ མི་ཚུ་གིས་རང་གི་གཞུགས་ཁམས་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་དོན་ལུ་དེང་སང་གི་གསོ་བའི་ཐབས་ལམ་རྒྱང་མ་
ཅིག་ལུ་མ་བརྟེན་པར་ ཐབས་ཤེས་མཁུལ་ཚུ་གདམ་ཁ་རྒྱབ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ འཛམ་གླིང་གསོ་བའི་རྫོགས་སྟེ་གིས་ཡང་ གསོ་
བའི་དོན་ལུ་འཆར་གཞི་དང་ལས་ཟིམ་གསར་པ་ག་ཅི་ར་བཟུམ་རུང་ དམིགས་གཏང་ངོམ་གཅིག་ ནད་སྲུན་འདི་གོང་འཕེལ་
གཏང་ནི་ལུ་གཙོ་ཟིམ་བཟུང་དོ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་སྟེ་མཛད་དགོ་མི་འདི་ཡང་ ནད་སྲུན་འདི་ནད་ལུ་ཡང་ འཕྲོད་བསྟེན་ཡར་འགྲུབ་
དང་ ནད་རིགས་སྟོན་འགོག་ ནད་རིགས་དྲག་ཐབས་ མི་ཆེ་ཉམས་གསོ་ སེམས་ཁམས་འཕྲོད་བསྟེན་ལ་སོགས་པའི་དོན་ལུ་
ཕན་པའི་བྱང་ཆོས་མ་འདུལ་ཚུ་ག་ར་ཆང་སྟེ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཡིན་པས།

ནད་སྲུན་འདི་མི་སྟེ་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་དོན་ལུ་ དེང་སང་གི་ཆན་རིག་གི་གསོ་བའི་ཟིམ་ལུགས་འགོ་མ་བཅུགས་པའི་སྤྱོད་ཤོང་ལས་
ཡོད་པའི་གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲིག་ཅིག་ཡིན་ཏེ་འབད་རུང་ ད་ལྟོ་འོ་བར་ན་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་མང་ཤོས་ནང་ར་ དེང་སང་གི་གསོ་བའི་
ལམ་ལུགས་བཟུམ་སྟེ་ ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་དང་དར་ཁབ་སྤྲོམ་ར་འགྱུར་མ་ཚུ་གསུམ་པར་ལུས་ཡོད་པའི་མཐོང་སྣང་བྱུང་དོ་བཟུམ་
འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནད་ལུ་ཡང་གནས་སྤངས་འདི་གཅིག་མཚུངས་མཐོང་མ་ཡིན། ཡིན་ཅུང་ཉེ་དང་ཕྱད་པ་ད་ གོང་འཕེལ་དང་
དར་ཁབ་ དེ་ལས་ནད་སྲུན་ལུ་སྒོ་བ་བསྐྱེད་མི་མང་སུ་འཐོན་དོ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ལྷ་ལས་པར་ཡང་འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ཡར་རྒྱས་གོང་

འཕེལ་དང་སྒྲིབ་སྒྲིབ་མི་ཡང་མང་སྲུ་འཕྲོད་འོང་མཁོ་བའི་རེ་བ་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་རྒྱལ་ཁབ་མང་ཤོས་ནང་ལུ་དང་ ལྷག་པར་དུ་
འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་མི་མང་ཆེ་བ་གིས་ར་གཟུགས་ཁམས་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་དོན་ལུ་ནང་སྤྲོད་བཅུ་ཉེ་འདྲིལ་གོད་
མེད་པའི་ཁར་ཉེན་སྲུང་དང་ལྷན་སྐྱོད་ཆ་བཞག་པ་མ་ཚད་ རང་སྤྲོད་འདི་གིས་ནང་གཞི་ཚུ་ཅ་བ་ལས་དྲག་ཚུགས་པའི་རེས་ཤེས་
བསྐྱེད་པ་ཨིན། འཛམ་གླིང་གསེབ་པའི་ཚོགས་སྡེ་གིས་གནས་ཚུལ་གཅིག་ནང་བཀོད་མི་དང་འཁྲིལ་ཕྱི་དང་ ཨམ་རི་ཀླ་དང་ཨེ་ཤི་ཡ་
གི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ནང་མི་སྡེ་བས་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠% ལྷག་པ་ཅིག་གིས་གཞི་རྒྱུ་གསེབ་པའི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་དོན་ལུ་ནང་སྤྲོད་བསྟེན་དོ་
ཡོད་པ་སྤྱི་བཀོད་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ཨྲོ་ཨེ་ཤི་ཡ་ལུ་ནང་སྤྲོད་འདི་དར་བྱུང་སྤྱི་མ་ར་འགྱུར་དོ་ཡོད་པ་ད་ དེ་གི་ནང་ལས་ བྱང་ལ་རྩེ་ཤི་
རྒྱ་གར་ བལ་པོ་ ཡུ་གིས་དྲུན་ གི་ལང་ཀ་དང་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ནང་ལག་ལེན་ཡོངས་གྲགས་སྤྱི་ར་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་སྤྱི་
གསལ་སྤྲོད་འབད་དེ་འདུག་ཟེར་ཞུ་ནི།

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ གཞུང་གིས་ཚན་རིག་དང་ནང་སྤྲོད་ཞབས་ཏྲུག་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ དབྱེ་བ་ག་ནི་ཡང་མེད་པར་རྒྱབ་
སྐྱོར་མཛད་དེ་ གསེབ་པའི་སྤྲོད་ཁག་གི་འོག་ལུ་ རང་སྤྲོད་ལས་ཁུངས་ཡང་སོ་སོ་སྤྱི་གསར་བཅུགས་འབད་ཡོད་པ་མ་ཚད་ རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་ཚུངས་ཁག་ག་ར་དང་ དྲུང་ཁག་ རྒྱུ་འོག་མང་ཤོས་ནང་ མི་སེར་གྱི་གསེབ་པའི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་གདམ་ཁ་གི་དོན་ལུ་ནང་
སྤྲོད་གཞི་བཅུགས་མཛད་དང་མཛད་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་བཟུམ་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོ་ལོ་བསྟར་གསེབ་པའི་སྤྲོད་ལུ་དང་
འཁྲིལ་ཕྱི་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་མི་སྡེ་བས་འབྲུག་བདུན་ལྷག་ཅམ་ཡོད་ས་ལས་མི་སྡེ་བས་འབྲུག་, དང་བྱེད་མ་ལང་མ་ཅིག་གིས་
སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡་ལུ་ལོ་གཅིག་གི་ནང་འཁོད་ལུ་ནང་སྤྲོད་བསྟེན་ཡོད་པ་སྤྱི་སྤྲོད་བཀོད་དེ་འདུག།

ཞིབ་འཇོལ་གྱི་དམིགས་བསལ་གནད་དོན།

གོང་ལུ་བཀོད་མི་གནད་དོན་ཚུ་ལུ་བཟླ་བའི་སྐབས་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ནང་སྤྲོད་གྱི་ལག་ལེན་འདི་ཡང་ གསེབ་པའི་རིམ་
ལུགས་ནང་ཚུད་པ་ཅམ་ཅིག་མེན་པར་འགྲོ་བ་མི་འཛོམས་ཐབས་དང་ རྒྱུ་འོག་སྤྲོད་འགོག་དང་དྲག་ཐབས་ལ་སོགས་པའི་
ཐབས་ཤེས་བཟང་ཤོས་ཅིག་ཨིན་པ་ལས་ ཞབས་ཏྲུག་གི་སྤྱི་ཚད་འདི་སྤྱི་ལས་ལྷག་པ་སྤྱི་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་འདི་གནད་དོན་
གལ་ཅན་ཅིག་སྤྱི་མཐོང་གསལ་བྱུང་ཡི། འབྲུག་གི་རྒྱལ་ས་སྤྱི་བ་ཐིམ་ཕུག་ལུ་ ཕྱིར་སྤྲོད་ནད་པ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ནང་
པའི་སྤྲོད་ཁར་ཉེན་སྲུང་གི་གསེབ་པའི་སྤྲོད་ཁག་གིས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལས་ཚུར་གཞི་བཅུགས་མཛད་དེ་ ད་ལྟོ་བར་ན་ཡང་ཉེན་སྲུང་
ནད་པ་ ༢༠༠ ལྷག་པ་རེ་ལུ་ནང་སྤྲོད་གྱི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་མི་སེར་གྱི་སྤྱི་འདོད་དང་འཁྲིལ་སྤྱི་དེ་འདུག། ཨིན་རུང་འདི་ནང་ལུ་ད་ལྟོ་
ཚུན་ནང་སྤྲོད་དང་འབྲེལ་བའི་བྱུང་རིག་གི་ཞིབ་འཇོལ་དུམ་ག་རེ་འབད་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ ཡོངས་གྲགས་སྤྱི་འབད་ཡོད་པའི་
མཐོང་གསལ་མེད་པ་མ་ཚད་ ལྷག་པར་དུ་ནད་པ་ལུ་རལ་རངས་/བསམ་པ་ཚོགས་མ་ཚོགས་གྱི་ཞིབ་འཇོལ་འབད་ཡོད་པའི་
འབྲེལ་ཡོད་གྱི་ཡིག་རིགས་ཕུད་དོག་གཅིག་ཡང་མ་མཐོང་མ་ལས་ ཞིབ་འཇོལ་པ་རང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ ཐིམ་ཕུག་ཀ་མང་
སྤྱངས་ལུ་ཡོད་པའི་ནང་སྤྲོད་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ནང་ རྒྱུ་འོག་གིས་རལ་རངས་ཚུ་ག་དེ་སྤྱི་ཡོད་པ་ཨིན་ན་ གཏན་
འབབས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཞིབ་འཇོལ་པ་རང་གི་མཐོང་རིམ་གོང་མའི་ཤེས་ཚད་གྱི་ཞིབ་འཇོལ་ཚུ་མ་ཡིག་གི་ ཆ་ཤས་ཅིག་
སྤྱི་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ཅི། ཞིབ་འཇོལ་འདི་ནང་ལས་ཐོབ་པའི་གྲུབ་འབྲས་འདི་གིས་ད་ལྟོ་ཉེན་སྲུང་ནང་ལུ་ཡོད་པའི་ནང་
སྤྲོད་ཞབས་ཏྲུག་གི་བྱ་སྤྲོད་ལས་ལུགས་ཚུ་ཡར་དྲག་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ཁེ་ཕན་འབྱུང་ནི་དང་ མ་འོངས་ནང་སྤྲོད་གསེབ་པའི་
འཆར་གཞི་ཚུ་བཟོ་བའི་སྐབས་ལུ་ཡང་ཕན་ཐོགས་འབྱུང་ནི་ལུ་དམིགས་ཏེ་ལག་ལེན་འཐབ་ཅི་ཟེར་ཞུ་ནི།

ཞིབ་འཇོལ་གྱི་ཐབས་ལམ།

ཞིབ་འཇོལ་གྱི་བཅོ་བཏོད་དང་དཔེ་ཚད།

ནང་པའི་སྤྲན་བཅས་དང་འབྲེལ་བའི་གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲག་འདི་ལུ་ བསམ་པ་ཚློགས་མ་ཚློགས་དང་ངལ་རངས་ཡོད་མེད་བཟླ་ནི་གི་དོན་ལས་ ས་གནས་ཀྱི་མང་སྤྲན་ནང་སྤྲན་ལྟེ་བའི་ནང་ལུ་ ཀོ་རྫོས་སེལ་ཤི་རྒྱལ་བྱིས་ཀི་རིམ་ཉིབ་ (Cross-sectional descriptive) གྱི་བཅོ་བཏོད་འདི་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་འབད་ཡི་ཟེར་བྱ་ནི། ཞིབ་འཇོལ་འདི་ནང་ལུ་དཔེ་ཚད་འདི་ཡང་ ཀྱི་མང་སྤྲན་པའི་ཡོད་པའི་ནང་པའི་སྤྲན་ཁང་ནང་ལས་ཞབས་ཏྲག་ཚར་གཅིག་ལས་ལྷག་ལེན་མི་ སྤྲོས་ལོ་ ༡༥ ཡན་ཆད་འབད་མི་ ཚུ་ཨིན་མ་དང་ འདི་ཚུ་ཡང་ཁོང་ར་གི་སྒོ་འདོད་དང་འཁྲུལ་ ངེས་ལན་ནང་བཅའ་མར་གཏོགས་ནི་ཟེར་ངོས་ལེན་འབད་མི་ཚུ་ རྒྱུ་མ་ཅིག་ཨིན་ཟེར་བྱ་ནི། དཔེ་ཚད་གྱི་ཁྲུལ་ཁར་མ་ཚུད་མི་འདི་ཡང་ སྤྲོས་ལོ་ ༡༥ ཡན་ཆད་འབད་མི། ངེས་ལན་གྱི་སྤྲོས་ལས་ ལན་ལེགས་ཤོམ་སྤེ་སྤེ་མ་ཚུགས་མི། ཚབས་ཆེན་གྱི་ནད་པ་དང་སེམས་ཁམས་གྱི་ནད་པ་ཚུ་ཨིན་ཟེར་བྱ་ནི། དཔེ་ཚད་ཚུ་ཡང་ ཀྱི་མང་སྤྲན་པའི་སྤྲན་ལྟེ་བའི་ཚུ་ལུ་མས་ཁང་། རྒྱུ་མ་ཚུགས་ཁང་། གསེར་བཅོས་ཁང་། སྤྲོས་ལས་ཁང་ དང་གཞན་ཡང་དྲུང་འཇོ་དང་ཕྱད་དེ་སྤྲན་ལེན་མི་ཚུ་ཨིན་མ་དང་། དེ་ཚུ་ཡང་ག་ཚུད་པ་དཔེ་ཚད་ (systematic random sampling) གྱི་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་གནས་སྤྲད་ཚུ་ནད་པ་ ༡༠༡ ལས་བསྐྱབ་སྤྲོས་ལས་འབད་ཡི་ཟེར་བྱ་ནི།

དྲི་བའི་གཞི་རྒྱུ་དང་འོས་ལྗན།

དྲི་བ་ལན་གྱི་དོན་ལུ་ དྲི་བ་འདི་ཡང་གཞི་རྒྱུ་རོམ་ སྤྲད་བེ་མོང་གི་ (survey monkey 1999-2012) དང་སྤྲི་ཀོ་རོ་ སྤྲོས་ ཀོ་ཨོ་ཤོ་རྒྱུ་ཤེན་ (Microsoft cooperation ༢༠༡༣) ཅན་མ་གཉིས་ཀྱིས་བཅོ་ཡོད་པའི་ངལ་རངས་གྱི་དྲི་བའི་བཅོ་ བཏོད་དང་འཁྲུལ་བཅོ་ཡོད་ཟེར་བྱ་ནི། དྲི་བ་བཅོ་ཚར་བའི་ཤུལ་ལས་ བརྟུབ་མི་བརྟུབ་དང་ཁུངས་ལྷན་ཡོད་མེད་བཟླ་ནི་གི་དོན་ ལུ་ཞིབ་འཇོལ་རོམ་འབད་སའི་ས་གནས་གྱི་སྤྲན་ཁང་ནང་མེན་པར་ཞིབ་འཇོལ་པ་རང་སྤྲོབ་སྤྲོབ་འབད་སའི་ས་གནས་གྱི་སྤྲན་ ཁང་གཅིག་ནང་ནད་པ་ ༣༠ ལྷག་པ་ཅིག་དང་དྲི་བ་ལན་འབད་ཡོད་པ་ཨིན། དེ་གི་སྤྲོས་ལས་ནད་པ་ཚུ་གིས་ལན་ཐད་ཀར་དུ་སྤྲོབ་ནི་ མེད་མི་དང་ ལན་མ་གཞི་ལས་མ་སྤྲོབ་པར་བཞག་མི་གི་དྲི་བ་ཚུ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དེ་བསྐྱར་བཅོས་ཚུ་འབད་ཡི་ཟེར་བྱ་ནི། དྲི་ བའི་ནང་ལུ་བསམ་པ་ཚློགས་མ་ཚློགས་ངལ་རངས་བཟླ་ནི་གི་དོན་ལུ་དྲི་བ་སྤྲོས་ལས་འབད་ཚུ་ཡང་ ནང་སྤྲན་ཞབས་ཏྲག་གི་ སྤྲོས་ཚད་དང་། ཞབས་ཏྲག་བྱིན་སའི་ས་གནས། གཙང་སྤྲོ་འཕྲོད་བསྟེན། ཞབས་ཏྲག་གི་མཐུན་ཁྱེན། དེ་ལས་ཞབས་ཏྲག་བྱིན་ མི་ཚུ་གི་རྒྱུ་མ་སྤྲོད་དང་ངོས་ལེན། གྲུས་ཞབས། ལྷགས་ཁྲུབ། བྱ་སྤྲོད། མཐུག་ར་ཞབས་ཏྲག་ཚུ་ཐོབ་ཆོག་ཆོག་དེ་སྤྲོད་པ་ ཨིན་ན་ཚུ་ཚུད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་ཚད་འཇལ་ནི་དོན་ལུ་ དབྱེ་ཁམ་ ༥ བཅོ་ཡོད་པའི་ གནས་ཚད་ལྷན་པའི་ལྷེ་ཀའི་ གི་འཇལ་ཚད་ (positively-coded five-point likert's scale) འདི་ལག་ལེན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཀུན་སྤྲོད་རྣམ་གཞག།

གནས་སྤྲད་འདི་ཡང་ གསོ་བའི་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ འབྲུག་གསོ་བའི་ཞིབ་འཇོལ་ཀུན་སྤྲོད་ཚོགས་པ་ལས་ཞིབ་འཇོལ་འབད་ ཆོག་པའི་གནང་བ་ཡིག་ཨང་ REBH/Approval/2013/012 སྤྱི་ཚེས་ ༢༣/༠༤/༢༠༡༣ ཅན་མ་ནང་བཏོད་དེ་ཡོད་པའི་

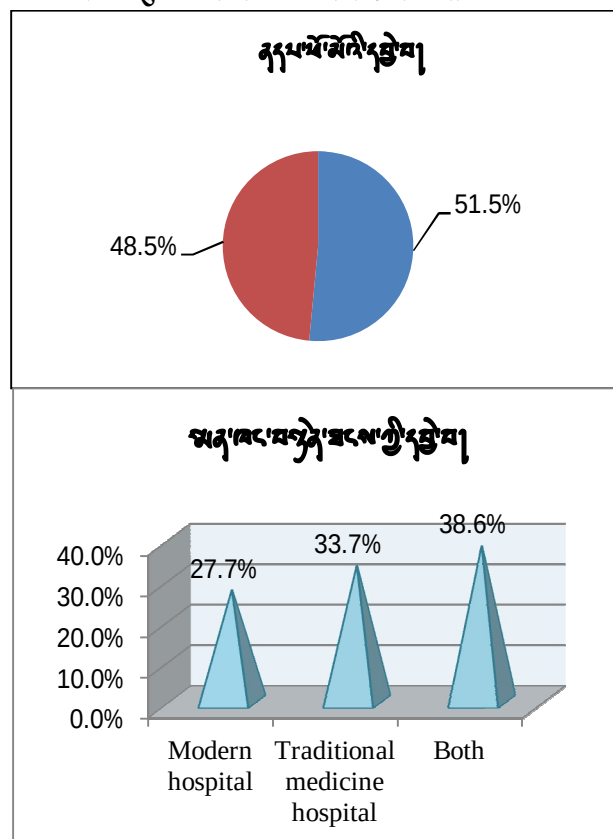
བསྐབ་བྱ་དང་འཁྲིལ་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལྷོ་པའི་ནང་ཀ་ཁང་སྤྱང་ས་ནང་སྤྲོ་ཉེ་བའི་ནང་ཞིབ་འཚོལ་པ་ང་རང་གིས་ནད་པ་ཚུ་དང་ཅིག་ཁར་ཐད་ཀར་གྱི་ངོ་མཁོ་ལན་འབད་ཡི་ཟེར་ཞུ་ནི།

གནས་སྤྱད་དབྱེ་ཞིབ།

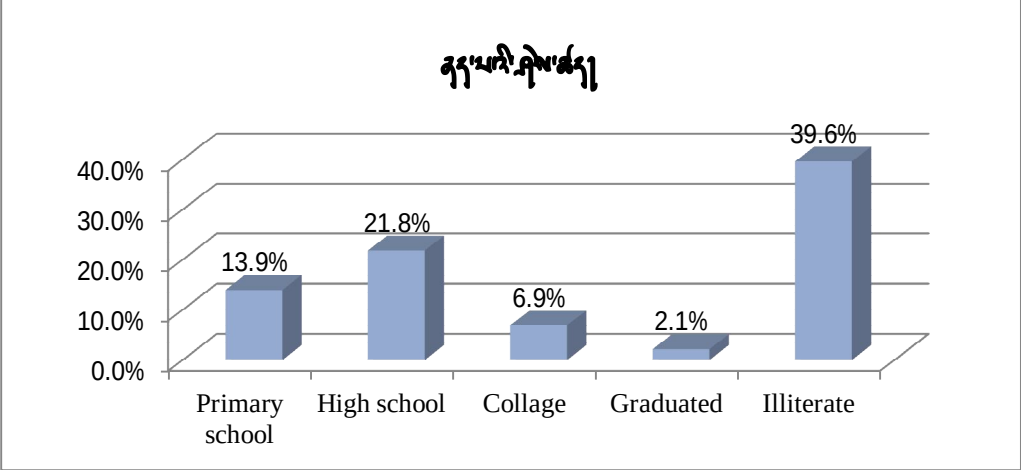
གནས་སྤྱད་ཚུ་བསྐབ་བསྐབས་འབད་ཚར་ཞིན་མ་ལས་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཨེ་སི་ཕྱི་ཨེ་སི་ཨེ་སི་ (spss 17.0) སློག་རིག་གི་ལས་རིམ་འདི་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ བྱང་གངས་དང་བརྒྱ་དཔུ་ལ་སོགས་པ་ཚུ་བཏོན་ནི་གི་དོན་ལུ་འབྲེལ་བཤད་གནས་སྤྱད་ (descriptive statistic) ལག་ལེན་འཐབ་ཞིན་མ་ལས་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་བརྒྱ་དཔུ་ཚུ་བཏོན་ཡོད་པ་ཨིན།

ཞིབ་འཚོལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས།

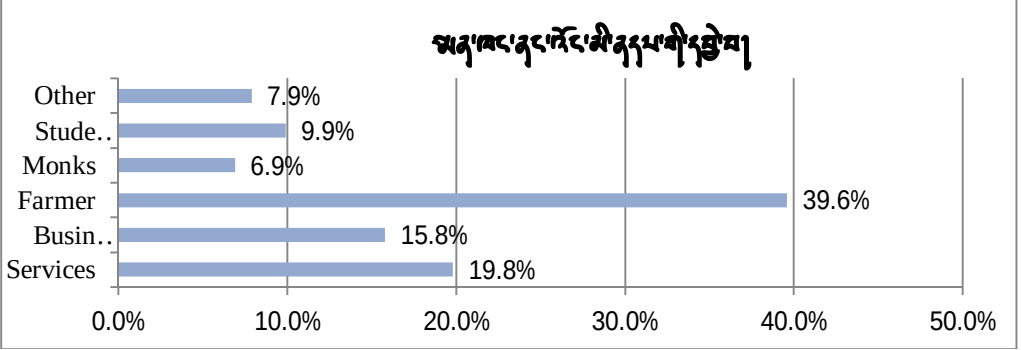
ཞིབ་འཚོལ་འབད་བའི་བསྐབ་གནས་སྤྱད་ལེན་པའི་སྐབས་དབྱེ་ཁྲུ་ལའི་ནང་བཞུགས་དོན་ ༡་པ་བསམ་པ་མེད་ཅི། བཞུགས་དོན་ ༢་པ་གནས་མེད་ས་མེད་བསམ་པ་མེད་ཅི། བཞུགས་དོན་ ༣་པ་ངེས་མེད་བཏང་སྟོམས་ཨིན། བཞུགས་དོན་ ༤་པ་བསམ་པ་མ་ཚོགས། བཞུགས་དོན་ ༥་པ་མ་གཞི་ལས་བསམ་པ་མ་ཚོགས་ཟེར་བའི་བཞུགས་དོན་ ༥་གི་སློག་ལས་ལེན་ཡོད་རུང་ ལྷོ་ལས་མར་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་གསལ་བཤད་འབད་བའི་སྐབས་ བཞུགས་དོན་ ༡་པ་དང་ ༢་པ་གཉིས་བསྟོམས་ བསམ་པ་མེད་ཅི་ཟེར་དོན་ཚན་ ༡་དང་ བཞུགས་དོན་ ༣་པ་རང་རྒྱུ་ ངེས་མེད་ཨིན་ཟེར་དོན་ཚན་ ༢། བཞུགས་དོན་ ༤་པ་དང་ ༥་པ་བསྟོམས་བསམ་པ་མ་ཚོགས་ཟེར་དོན་ཚན་ ༣་ གྱི་སློག་ལས་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་གསལ་བཤད་འབད་ནི་ཨིན། བཞུགས་དོན་ངོ་མ་བསམ་པ་མེད་ཅི་སློག་ལས་ལ་སོགས་པའི་གྲུབ་འབྲས་ གྱི་གསལ་བཤད་མ་འབད་བའི་ཉེ་མར་ ནང་སྤྲོ་ནང་འོང་མི་ནད་པ་ཚུ་གི་མཐོང་སྣང་། མི་འབོར་བྱང་རྒྱུ་ཤེས་ཚད་ལ་སོགས་ པའི་སློང་ཐོབ་ཡོད་པའི་གྲུབ་འབྲས་མདོར་བསྐྱུས་ཅིག་གསལ་བཤད་ཞུ་ནི་ཨིན།

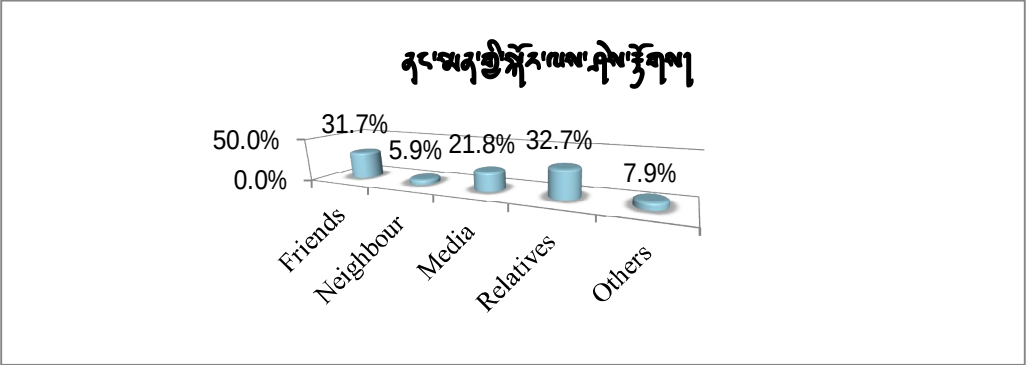
ས་གནས་ཀྱི་སྤྱོད་ཁང་འདི་ནང་ཞིབ་འཇོལ་འདི་ཡང་ མོ་༥༩་བརྒྱ་ཆ་༥༡.༥%། མོ་༤༨་བརྒྱ་ཆ་༤༩.༥%བསྟོམས་ནད་པ་༡༠༡་ལུ་
 ཇི་བ་ཇིས་ལན་འབད་ཡོད་པ་དང་། དེ་གི་སྐབས་ནད་པ་ཚུ་ལུ་དུས་གཏན་ཁྲིམ་ ཕྱི་ནང་གི་སྤྱོད་ཁང་གཉིས་ལས་ག་ལུ་གཙོ་བོ་
 བཏོན་མ་ཡིན་ན་ཇི་བའི་སྐབས་ ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་༩༧.༧%ཀྱིས་གཙོ་བོ་ཕྱི་སྤྱོད་པ་སྟེ་ན་ཇི་ཡོད་པ་དང་ བརྒྱ་ཆ་༩༩.༧%ཀྱི་ནང་སྤྱོད་
 དེ་ལས་བརྒྱ་ཆ་༩༩.༤%གིས་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཆ་ར་བསྟེན་དོ་ཡོད་པ་སྟེ་བཤད་ཡོད་པ་ཡིན།

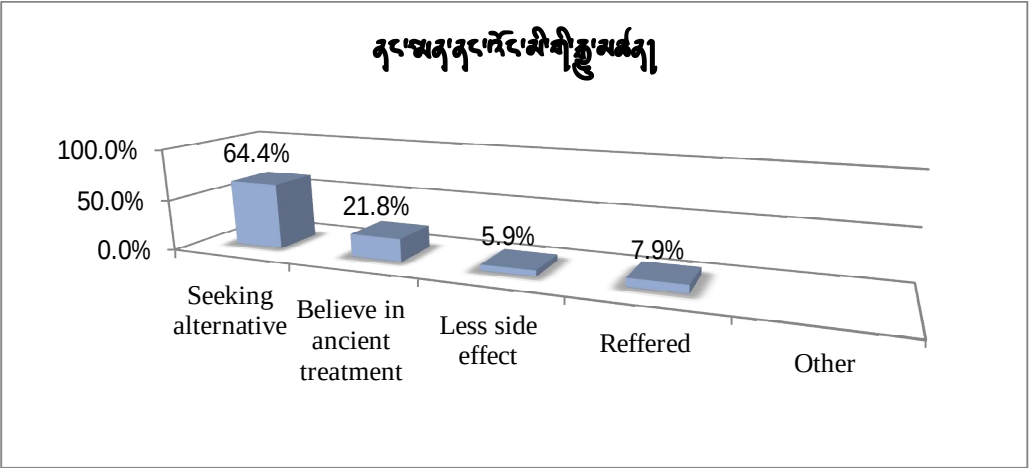
ཤེས་ཡོན་ཀྱི་དབང་དུ་བཏང་པ་ཅིན་ སྤྱོད་ཁང་ནང་ལུ་འོང་མི་ནད་པ་ཚུ་ཡང་བརྒྱ་ཆ་ལས་༩༩.༤%འབྲི་ལྷན་གི་ཤེས་ཡོན་མེད་མི་
 དང་། དེ་གི་འོག་ལས་བརྒྱ་ཆ་༩༡.༩%སྟོབ་རིམ་༡༠་པའི་ཤེས་ཚད་ཡོད་མི། བརྒྱ་ཆ་༤.༨%མཐོ་རིམ་ཀྱི་ཤེས་ཚད་ཡོད་མི།
 མཐུག་ར་བརྒྱ་ཆ་༩.༡%མཐོ་རིམ་གོང་མའི་ཤེས་ཚད་ཡོད་མི་ཚུ་ཡིན་པས་ཟེར་ཁྱེ།

གོང་གི་ནད་པ་འི་ཤེས་ཚད་ནང་གསལ་སྟོན་འབད་དོ་བཟུམ་ ནད་པ་འི་ལཱ་གཡོག་གི་དབྱེ་བའི་ནང་ལུ་ཡང་ ནང་སྤྱོད་ནང་ལུ་འོང་
 མི་འདི་བརྒྱ་ཆ་༩༩.༤%སོ་ནམ་པ་དང་དེ་གི་ཤུལ་ལས་གཞུང་དང་སྤྱི་ལཱ་སྟེ་ནང་ལཱ་གཡོག་ཡོད་མི་བརྒྱ་ཆ་༡༩.༩%། བརྒྱ་ཆ་༡༥.༩%
 ཚོང་ལཱ་འབད་མི། སྟོབ་ལཱ་བརྒྱ་ཆ་༩.༩%། དགེ་སྟོང་༤.༨%དེ་ལས་གཞན་ཡང་གོང་གི་དབྱེ་རིམ་ནང་མ་ཚུད་མི་བརྒྱ་ཆ་༧.༩%
 ཡིན་པས་ཟེར་ཁྱེ།

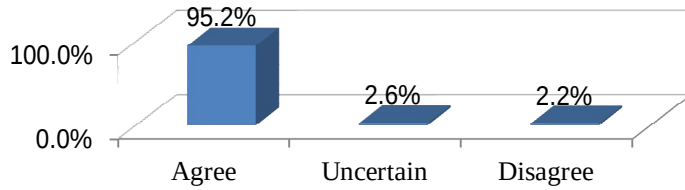

ཐིམ་ཕུག་ནང་སྤྲོན་ཉེ་བའི་ནང་ཁོང་མི་ནད་པ་ཚུ་དང་འབྲེལ་བ་འཐབ་ཐོག་ལས་ ཁོང་ཚུ་གིས་ནང་སྤྲོན་གྱི་སྐོར་ལས་ག་དེ་སྤྲོ་ཉ་གོ་
 ཡི་ག་དང་ ག་དེ་སྤྲོ་ཤེས་ཡོད་པ་ཡིན་ན་གི་སྐོར་ལས་ ཇི་བའི་སྐབས་ ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ 32.7% གྱིས་ཁོང་གིས་ནང་སྤྲོན་གྱི་
 སྐོར་ལས་ཆ་རོགས་ཚུ་ལས་ཉ་གོ་ཡོད་པ་དང་ ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ 31.7% གྱིས་གཉེན་ཉེ་འཁོར་ཚུ་ལས་ཉ་གོ་ཡི་ཟེར་ཡིན་པ་
 དང་ བརྒྱ་ཆ་ 21.8% གྱིས་བརྟུན་ནང་ལས། བརྒྱ་ཆ་ 7.9% གྱིས་ཁྱིམ་མཚེས་ཚུ་ལས་དང་ མཇུག་ར་བརྒྱ་ཆ་ 5.9% གིས་གོང་
 གི་དབྱེ་རིམ་ནང་མེད་པའི་འབྲུང་ཁུངས་ཚུ་ལས་ཤེས་རྒྱ་ལྡན་པ་བྱུང་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོབ་ཅི།

ནད་པ་ཚུ་ནང་སྤྲོན་ནང་ཁོང་མི་གི་རྒྱ་མཚན་ག་ཅི་ཡིན་ན་ འབྲེལ་བ་འབད་ཡོད་པའི་ནད་པ་ 101 ལུ་ཇི་བའི་སྐབས་ ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་
 ལས་ 64.4% གིས་ སྤྲོན་བཙོས་གཞན་གྱིས་མ་ཕན་པ་ལས་ ནང་སྤྲོན་འདི་གདམ་ཁ་གི་དོན་ལུ་ཁོང་ཡོད་པ་སྤྲོ་བ་འབད་ཡོད་པ་
 དང་ དེ་ལས་བརྒྱ་ཆ་ 21.8% གྱིས་སྤྲོ་སྤྲོལ་གྱི་སྤྲོན་བཙོས་དང་ནང་སྤྲོན་ལུ་དད་པ་ཡོད་པ་ལས་ཁོང་ཡོད་པ་ཡིན་པས། ནད་པ་
 བརྒྱ་ཆ་ 5.9% གྱིས་ནང་སྤྲོན་འདི་གིས་**ཞོར་གཞོན་**ཚུ་མེད་ཟེར་ཕུལ་ལས་ཁོང་ཡོད་པ་དང་ དེ་ལས་མཇུག་ར་ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ 7.9%
 འདི་གཞོང་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་ནད་པ་ཚུ་ཡིན་པས་ཟེར་བྱ་ནི།

ལྷིང་ཁྱུང་དཔལ་རངས་ཡོད་མེད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ།

ཞིབ་འཇོལ་འདི་ནང་ལུ་བསམ་པ་ཚྭ་གས་མ་ཚྭ་གས་ངལ་རངས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ནང་སྒྲན་གྱི་ཞབས་ཏྱིག་དང་འབྲེལ་བའི་མཐུན་ཆུན་
དང་གནས་ཚད་ ཞབས་ཏྱིག་སྤྱོད་མི་ཚུ་གིས་ནད་པ་ཚུ་ལུ་ངོས་ལེན་དང་ཞབས་ཏྱིག་ཚུ་ག་དེ་སྤེལ་འབྲེལ་བའི་མཐུན་ཆུན་གྱི་
སྒྲིབ་ལས་ཁྲི་བ་^{༡༠} དེ་ཅིག་བཟོ་ཡོད་མི་ཚུ་དང་འབྲེལ་སྒྲན་ཁང་ནང་འོང་མི་ནད་པ་ཚུ་གི་སྤྱིར་བཏོན་མས་བསམ་པ་ཚྭ་གས་མ་ཚྭ་གས་
ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་གི་དབང་ལུ་བཏང་པ་ཅིན་ སྤྱིར་བཏང་བརྒྱ་ཆ་^{༩༥.༢%}བསམ་པ་ཚྭ་གས་མི་དང་། བརྒྱ་ཆ་^{༢.༦%}ངོས་མེད། བརྒྱ་ཆ་^{༢.༢%}བསམ་པ་མ་ཚྭ་གས་པའི་བྱུང་འབྲས་ཐོན་ཡོད་པ་ཨིན།

བསམ་པ་ཚྭ་གས་མ་ཚྭ་གས་ཀྱི་རེ་འཁུན་མིག་།

ཨང་	གནད་དོན་འདི་ལུ།	བསམ་པ་ཚྭ་གས་ཀྱི་		ངོས་མེད་ཨིན།		བསམ་པ་མ་ཚྭ་གས་ཀྱི་	
		མི་གྲངས།	%	མི་གྲངས།	%	མི་གྲངས།	%
༡	ནད་པའི་སྒྲན་བཅོས་ཀྱི་ཞབས་ཏྱིག་ ག་ཐོབ་མི་འདི་ལུ།	101	100%	0	0%	0	0%
༢	ནད་པའི་བྱུང་འཇོ་དང་ ནད་སྒྲན་དང་འབྲེལ་བའི་ལུ་འབད་ མི་ཚུ་གི་བྱ་སྤྱོད་ལུ།	97	96%	2	2%	2	2%
༣	ནད་སྒྲན་བྱུང་འཇོ་ཚུ་གིས་བརྟག་ ཞིབ་དང་སྒྲན་བཅོས་འདབ་མི་ལུ།	97	96%	4	4%	0	0%
༤	ནད་པའི་སྒྲན་བཅོས་ཀྱི་ཞབས་ཏྱིག་ ག་འཇམ་ཏྱིག་ཏྱི་སྤེལ་འབྲེལ་བའི་ལུ།	89	88.1%	8	7.9%	4	4%
༥	ནད་པའི་སྒྲན་བཅོས་ཞབས་ཏྱིག་ གི་ས་གནས་ལུ།	97	96%	2	2%	2	2%
༦	ནད་པའི་སྒྲན་བཅོས་ཞབས་ཏྱིག་ གི་གཙང་སྤྱོད་དང་ཉིང་མངས་ལུ།	94	94%	2	2%	2	4%
༧	ནད་པའི་སྒྲན་བཅོས་ཞབས་ཏྱིག་ གི་མཐུན་ཆུན་ལུ།	94	94%	4	4%	2	2%
༨	ནད་སྒྲན་བྱུང་འཇོ་ཚུ་གི་ཤེས་ཡོན་ ལུ།	97	96%	2	2%	2	2%

༩	དུས་ཚོད་ནམ་རུ་ཡིན་ཅུང་ཟེ་ ན་ཞབས་ཏྲིག་ཐོབ་ནི་ལྟ།	93	94%	2	2%	4	4%
༡༠	ནང་སྒྲན་ཞབས་ཏྲིག་གི་དོན་ལུ་ད ངུལ་གྱི་དཀའ་ངལ་ག་ནི་ཡང་མེད པར་ཐོབ་ནི་ལྟ།	97	98%	0	0%	2	2%

ད་ལྟ་ལས་མར་ གནད་དོན་རེ་རེ་དང་འབྲེལ་བའི་བརྒྱ་ཆ་གི་དབང་ལུ་བཏང་པ་ཅིན་ གྲིས་ལན་འབད་ཡོད་པའི་ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༡༠༠% གིས་ད་རེས་ནངས་པའི་གནས་སྒྲུང་ནང་ཐིམ་ཕུག་ཀ་ཁང་སྒྲུང་ས་ནང་སྒྲན་ཉེ་བ་ལས་ཐོབ་ཡོད་པའི་ཞབས་ཏྲིག་དང་ ཞབས་ཏྲིག་གི་སྤྱི་ཚད་འདི་ལུ་བསམ་པ་ཚོགས་ཡོད་པ་དང་། དེ་གི་འབྲེལ་ལས་ར་ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༩% གྱིས་མ་དངུལ་དང་ འབྲེལ་བའི་དཀའ་ངལ་ཚུ་ག་ནི་ཡང་མེད་པར་ཞབས་ཏྲིག་ཐོབ་མི་འདི་ལུ་བསམ་པ་ཚོགས་ཡོད་ཅུང་ བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩% ལུ་བསམ་ པ་མ་ཚོགས་པར་ཡོད་པ་ཡིན་པས། དེ་ལས་ནང་སྒྲན་གྱི་ཞབས་ཏྲིག་ཕྱིན་པའི་ས་གནས་ རྒྱུ་ཚུ་གི་ཤེས་ཡོན་དང་སྤྱོད་སྤྱོད་ རྒྱུ་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ལུ་འབད་མི་ཚུ་གི་བྱ་སྤྱོད་ཚུ་ལུ་ཡིན་པ་ཅིན་ག་ར་ག་ཅིག་མཚུངས་སྤྱོད་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༤% བསམ་པ་ ཚོགས་ཡོད་པ་དང་ ༩% རེས་མེད་ ༩% ལུ་བསམ་པ་མ་ཚོགས་པར་ཡོད་པ་སྤྱོད་པས། དེ་བཟུམ་རྒྱུ་ཚུ་ གིས་བརྟག་ཞིབ་འབད་ཐངས་དང་སྒྲན་བཅོས་འབད་མི་འདི་ལུ་ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༤% བསམ་པ་ཚོགས་ཡོད་པ་དང་ བརྒྱ་ཆ་ ལས་ ༤% རེས་མེད་སྤྱོད་པས། དེ་ལས་གཙང་སྤྱོད་བརྟེན་དང་དུས་ནམ་རུ་ཡིན་ཅུང་ཟེ་ནང་སྒྲན་གསལ་བའི་ཞབས་ཏྲིག་ཐོབ་ ཚོགས་ཡོད་པ་ལུ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༤% བསམ་པ་ཚོགས་ཡོད་པ་དང་ ༩% རེས་མེད་ ༤% ལུ་བསམ་པ་མ་ཚོགས་པར་འདུག་ཟེར་ཞུ་ བྱི། ད་ལྟོ་ཞབས་ཏྲིག་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་སྒྲུང་ནང་ རྒྱུ་ཚུ་ཉེ་བའི་ནད་པའི་མཐུན་ཀློན་འདི་ལུ་ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༤% བསམ་པ་ཚོགས་ཡོད་པ་དང་ ༤% རེས་མེད་ ༩% བསམ་པ་མ་ཚོགས་པར་ཡོད་པ་ཡིན་པས། མཐུག་ར་ རྒྱུ་ཚུ་གི་ ཞབས་ཏྲིག་ཚུ་འཇམ་ཏྲིག་ཏེ་སྤྱོད་པ་ལུ་ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༩.༡% བསམ་པ་ཚོགས་ཡོད་ཅུང་ བརྒྱ་ཆ་ ༡.༩% རེས་མེད་ བརྒྱ་ ཆ་ ༤% ལུ་བསམ་པ་མ་ཚོགས་པར་ཡོད་པའི་གྲུབ་འབྲས་བྱུང་ཡི་ཟེར་ཞུ་བྱི།

གོས་བཤད།

ཐིམ་ཕུག་ཀ་ཁང་སྒྲུང་ས་ནང་སྒྲན་ཉེ་བའི་ནད་པའི་འོང་མི་ནད་པ་ཚུ་ལུ་ རྒྱུ་ཚུ་ཞབས་ཏྲིག་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ དཔེར་ ན་ ཞབས་ཏྲིག་གི་སྤྱི་ཚད་ སྤྱོད་པ་བདེ་ཉིང་ ཞབས་ཏྲིག་ཕྱིན་མི་ཚུ་གི་ཤེས་ཡོན་དང་སྤྱོད་སྤྱོད་གྲུབ་ལ་སོགས་པ་གནད་དོན་ འག་མ་འབྲེལ་ཚུ་གི་ཐོག་ལུ་ བསམ་པ་ཚོགས་མ་ཚོགས་ཀྱི་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་སྤྱོད་དབྱེ་འབད་བའི་སྐབས་ སྤྱིར་བཏང་ནད་པ་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༥% ལྷག་པ་ཅིག་ལུ་བསམ་པ་ཚོགས་ཡོད་པ་དང་ བརྒྱ་ཆ་ ༥% མ་ལངས་ཅིག་ལུ་རེས་མེད་དང་ བསམ་པ་མ་ཚོགས་པར་ཡོད་ཟེར་མི་འདི་ གྲུབ་འབྲས་གནམ་མེད་ས་མེད་ལེགས་ཤོམ་ འབྲུག་ལུ་ནང་སྒྲན་གྱི་ཞབས་ཏྲིག་དང་ སྤྱི་ཚད་ཚུ་གོང་འཕེལ་འགྱུ་ཡོད་པའི་རྟགས་མཚན་བཟང་པོ་ཅིག་ཡིན་པས་ཟེར་ཞུ་བྱི། དེ་མ་ཚད་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༡ ལོ་ནང་ལེགས་ སྤྱོད་པ་ རྒྱུ་ཚུ་ལུ་སྤྱོད་པ་གསལ་བ་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞིབ་འཚོལ་འབད་བའི་སྐབས་ རྒྱུ་ཚུ་ལུ་ངལ་རངས་ཡོད་ཟེར་ མི་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༠% དང་ངལ་རངས་མེད་མི་བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩% ཐོན་མི་གཉིས་གྲུབ་འབྲས་གཙང་མཚུངས་ཐོན་ཡོད་པ་ལས་ནང་ སྒྲན་གྱི་ཞབས་ཏྲིག་དང་སྤྱི་ཚད་ཚུ་གནས་ཚད་དང་ལྷན་སྤྱོད་པའི་བརྟེན་རྟགས་རོམ་ཅིག་ཡིན་པས་ཟེར་ཞུ་བྱི་ཡིན།

དོན་གཞན་ཅིག་ ཀ་མང་སྤྱང་ས་ནང་སྤྲོད་ལས་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ ཅུས་ཡུན་ཐུང་ཀྱི་ཅིག་ནང་འཇམ་ཏྲུག་ཏྲོ་སྤྱོད་ཐོབ་མི་འདི་ཡིན་མ་
དང་ དེ་ཡང་ནད་པ་ཚུ་གི་བསམ་འཆར་ལས་སྤྲོད་ཁང་གཞན་ནང་བབྱམ་ ཅུས་ཡུན་ཚུ་ཚོད་ལས་ལྷག་བསྐྱུག་མ་དགོ་པར་
ཅུས་ཡུན་ཐུང་ཀྱི་ཅིག་ནང་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ཐོབ་ནི་དེ་གིས་སྤྲོད་པ་བདེ་ཏྲུག་ཏྲོ་འདུག་ཟེར་མི་ལུ་བལྟམ་ད་ རྒྱ་མཚན་དེ་ལས་བརྟེན་
ནད་པ་ཚུ་བསམ་པ་ཚུ་གིས་ནི་དང་ངལ་རངས་ནི་ཚུ་བྱུང་ཡོད་པའི་མཐོང་སྤྱང་བྱུང་ཡོད་པ་དང་ དེ་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་མང་ཆེ་ཤོས་ནང་
ར་ནད་པ་ཚུ་བསམ་པ་མ་ཚུ་གིས་ནི་དང་ངལ་རངས་མེད་མི་དེ་ཡང་ གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་གི་དོན་ལུ་སྤྲོད་ཁང་ནང་ལུ་ཅུས་ཡུན་ཚུ་
ཚོད་ལས་ལྷག་བསྐྱུག་སྤྱོད་ནི་འདི་དབུགས་འགམ་པའི་གཞི་ཅིག་ཡིན་མ་ལས་ ཞབས་ཏྲུག་ལུ་ངལ་རངས་མེད་པའི་གནད་དོན་དོ་
མ་གཅིག་ འདི་ཡིན་མ་སྤྱོད་བཀོད་དེ་འདུག།

གནད་དོན་ཅིག་ རད་པ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་རྒྱལ་ས་ལྟེ་བ་ཐིམ་ཕུག་ལུ་ནང་པའི་སྤྲོད་བཅོས་དང་འབྲེལ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་གི་སྤྲོད་ཁང་
འདི་སྤྱད་དོ་གཅིག་ལས་ལྷག་མེད་པ་ལས་ སྤྲོད་ཁང་གཞན་བབྱམ་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ག་ཏེ་ལུ་ལེགས་ཤོམ་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ག་བསྐྱར་
འབད་ནི་མེད་མི་འདི་ཡང་ བསམ་པ་ཚུ་གིས་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཅིག་སྤྱོད་མཐོང་ཡོད་པ་དང་ གལ་སྲིད་འདི་བབྱམ་གྱི་སྤྲོད་ཁང་
གཞན་ཡོད་པ་ཅིན་ ཞབས་ཏྲུག་གི་སྤྲོད་ཁང་དང་གནས་ཚད་མར་ཚུར་དབྱེ་ཞིབ་འབད་དེ་བསམ་པ་ཚུ་གིས་མ་ཚུ་གས་ངལ་རངས་
ཚུ་གི་སྤྲོད་ལས་ནད་པ་ཚུ་གིས་ཏྲོ་གོ་ནི་བབྱམ་ཡོད་པ་ལས་ གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ཅུས་ག་རེ་འགྱུར་བ་འོང་ནི་བབྱམ་ཡང་འདུག་ཟེར་ཞུ་
ནི་ཡིན།

མཇུག་བསྐྱེད་དང་རྒྱབ་སྐྱོར།

ཐིམ་ཕུག་ རང་སྤྲོད་གསོ་བའི་ཞབས་ཏྲུག་འདི་ལུ་ནད་པ་ཚུ་གིས་བསམ་པ་ཚུ་གིས་མ་ཚུ་གས་ངལ་རངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དབྱེ་
དབྱེད་ཀྱི་ལག་ལེན་འདི་འགོ་ཐོག་ཡིན་མ་དང་ དེ་གི་སྐབས་ནད་པ་བརྒྱ་ལྷག་པ་ཅིག་ལས་གནས་སྤྱད་ཚུ་ལེན་ཡོད་མི་ལས་ནད་པ་
བརྒྱ་ཆ་ལས་ ༩༥%ལྷག་པ་ཅིག་གིས་རང་སྤྲོད་འདི་ལུ་བསམ་པ་ཚུ་གིས་ཡོད་ཅུང་ད་ཅུང་བརྒྱ་ཆ་ ༥%མ་ལང་མ་ཅིག་ལུ་བསམ་པ་མ་
ཚུ་གས་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོབ་ཡོད་པ་ཡིན། གྲུབ་འབྲས་ལུ་བལྟ་བའི་སྐབས་ ཀ་མང་སྤྱང་ས་ལུ་ཡོད་པའི་ནད་སྤྲོད་ཀྱི་ཞབས་ཏྲུག་
འདི་ཡང་དག་སྤྱོད་ཡོད་པའི་ཏྲུག་མཚན་དང་ངལ་རངས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་ལུ་འགྱུར་ཡོད་ཅུང་ གནས་སྤྱད་ཚུ་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ཁྲི་ ༥
པའི་ནང་ཁྲི་ ༩, གི་ནང་འཁོད་ཅུས་ཡུན་ཐུང་ཀྱི་ཅིག་ནང་འབད་ཡོད་པ་ལས་འདི་ནང་ལུ་དཔེ་ཚད་ཅུང་སྤྱད་དང་གནད་དོན་ཚུ་ཆ་ཆ་
ཚུང་མ་ཚུ་གས་ནི་དེ་གིས་ ད་ཅུང་ལྷ་ལས་མར་མཆེན་ལྷན་ཚུ་གིས་གནད་དོན་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཞིབ་འཇོལ་ དེ་མས་ནངས་པའི་
གནས་སྤྱངས་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཚུ་མང་སྤྱོད་བཅུག་སྤྱོད་ཅུས་ཡུན་རིང་སྤྱོད་ནམ་ཅུས་དང་འབྲེལ་གནས་སྤྱད་ཚུ་ཡང་བསྐྱར་
སྤྱོད་འབད་བ་ཅིན་འདི་གིས་ ཅུས་ཚོད་དང་ནམ་ཅུས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ལས་བརྟེན་གྲུབ་འབྲས་དང་གནས་ཚུལ་མང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐོབ་ནི་གི་
གོ་སྐབས་ཡོད་པ་ལས་ལྷག་པར་དུ་ནད་སྤྲོད་ཞབས་ཏྲུག་གི་སྤྲོད་ཁང་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ལུ་ཕན་ཐོགས་ནི་འདི་རེ་བ་ཡོད་ཟེར་ཞུ་ནི་
ཡིན།

བཀའ་བློན་དགའ་ཚོར།

ཞིབ་འཇོལ་པ་ང་རང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ ཞིབ་འཇོལ་འདི་ནང་ལུ་བཅའ་མར་གཏོགས་གནང་མི་ནད་པ་ག་ར་ལུ་བཀའ་བློན་དགའ་
ཚོར་ཡོད་པ་མ་ཆད་ སྤྲོད་ཁང་འདི་ནང་ལུ་ཕྱག་ལུ་མཇོང་མི་དུང་འཚོ་དང་གཞན་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ལུ་ཡང་བཀའ་བློན་དགའ་ཚོར་

ཡོད་ཟེར་བྱ་ནི་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་ཡང་ནང་སྒྲུབ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་རིམ་གཙོ་འཛིན་འགོ་དཔོན་དྲུང་འཛོམས་ཀྱི་དགེ་ལེགས་ལུ་
 ཞིབ་འཇོལ་གྱི་གོས་འཆར་ལས་འགོ་བཙུགས་ཞིབ་འཇོལ་འདི་མཐུག་མ་བསྐྱུ་ཚུན་གནད་དོན་ཚུ་ག་རའི་ནང་ལུ་ལམ་སྟོན་མཛད་
 གནང་མི་ལུ་བཀའ་དྲིན་དགའ་ཚོར་ཡོད་ཟེར་བྱ་ནི་དང་ དེ་ལས་མཐུག་ར་ནད་པ་ཚུ་ལས་གནས་སྤྱད་ཚུ་བསྐྱུ་སྐྱབ་འབད་བའི་
 སྐབས་ཐད་ཀར་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི་དྲུང་འཛོལ་སྟོབ་སྟོང་པ་ཉིམ་ནོ་རྩེ་ལུ་ཡང་བཀའ་དྲིན་དགའ་ཚོར་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་
 ཡོད་ཟེར་བྱ་ནི་ཡིན།

ཁུངས་གཏུགས་དཔེ་དེབ་དང་ཡིག་རིགས་ཀྱི་ཐོ།

1. Bhutan Health Management Information System, *Annual Health Bulletin*. Ministry of Health. Royal Government of Bhutan 2013.
2. Dorji P. *Traditional medicine system in Bhutan*. In: *Traditional medicine, better science, policy and services for health development: proceedings of a WHO International Symposium*, Awaji Island, Hyogo Prefecture, Japan, 11–13 September 2000. Kobe, Japan, World Health Organization Centre for Health Development, 2001 (unpublished document; available on request from the WHO Centre for Health Development, I.H.D. Centre Building, 9th Floor, 1-5-1 Wakinohama-Kaigandori, Chuo-kuKobe 651-0073, Japan).
3. Institute of Traditional Medicine services. *An introduction to traditional medicine in Bhutan*, second edition 2005. Ministry of Health. Royal Government of Bhutan.
4. Lhamo N. *Health Seeking Behaviour Related to SOWA RIGPA in Bhutan*. National Institute of Traditional Medicine, Royal University of Bhutan. 25th May 2011
5. [Lhamo N](#), [Nebel S](#). *Perceptions and attitudes of Bhutanese people on Sowa Rigpa, traditional Bhutanese medicine: a preliminary study from Thimphu*. [J Ethnobiol Ethnomed](#). 2011 Jan 10;7:3. doi: 10.1186/1746-4269-7-3. [[PubMed](#)]
6. S.Narayan, M.Aroonsri, R.Cheerawit and W.Somsak. *Assessment of patient satisfaction at traditional medicine hospital in Nepal*. ASEAN Institute for Health Development, Mahidol University, Thailand. Journal of Public Health and Development Vol. 10 No. 3 September - December 2012
7. Wangchuk P, Wangchuk D, &Aagaard-Hansen J. *Traditional Bhutanese Medicine (gSo-ba Rig-pa): an Integrated Part of the Formal Health Care Services*. Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health. 2007; 38:161–167. [[PubMed](#)]
8. World Health Organization Regional Office for the Western Pacific. *The Regional Strategy for Traditional Medicine in the Western Pacific (2011–2020)* 2012.
9. World Health Organization. *WHO country cooperation strategy Bhutan: 2009-2013*. Regional Office for South-East Asia.
10. World Health Organization. *Legal Status of Traditional Medicine and Complementary/Alternative Medicine: A Worldwide Review*. Geneva, Switzerland 2001.